

ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE OKUL MÜDÜRLERİNİN SERGİLEMİŞ OLDUĞU LİDERLİK STİLLERİNİN İNCELENMESİ

Selahattin YAMAN¹

Yunus DURAN²

Ertan ÇALIŞKAN³

Garip OCAK⁴

Mahmut MERİÇ⁵

ÖZET

Yapılan araştırmada okul müdürlerinin liderlik stillerinin öğretmen algılarına göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırmada incelenen liderlik stillerinin araştırma sürecinde kullanılan “Okul Müdürleri Liderlik Stilleri Ölçeği” göz önünde bulundurularak dönüşümcü, sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik olarak belirlenmiştir. Belirtilen amaçlar doğrultusunda “Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri hangi düzeydedir?” ve “Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri cinsiyet, öğrenim durumu, medeni durum, mesleki kıdem ve görev yaptığı okuldaki müdürle çalışma süresi faktörleri yönünden anlamlı farklılık göstermekte midir?” problemlerine yanıt aranmıştır. Araştırmada yöntem olarak tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın evrenini, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Adıyaman İl’indeki kamu okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise evrende yer alan öğretmenler arasından “Basit Seçkisiz Örnekleme” yöntemi ile belirlenen 307 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Okul Müdürleri Liderlik Stili Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 25 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Veri analizine parametrik testlerden “Bağımsız Örneklem t-Testi” ve “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri dönüşümcü liderlik alt boyutunda “Katılıyorum”, sürdürümcü liderlik alt boyutunda “Katılıyorum” ve serbest bırakıcı liderlik alt boyutunda “Katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada okul müdürlerinin sergilemiş olduğu dönüşümcü, sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik stillerinin öğretmenlerin algılarına göre cinsiyet, öğrenim durumu ve mevcut müdürle çalışma süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır, medeni durum ve mesleki kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Müdürü, Öğretmen, Liderlik, Liderlik Stilleri

INVESTIGATION OF LEADERSHIP STYLES EXHIBITED BY SCHOOL HEADS ACCORDING TO TEACHER'S PERCEPTIONS

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the leadership styles of school principals according to teacher perceptions. The leadership styles examined in the research were determined as transformational, continuityist and liberating leadership, taking into account the "School Principals Leadership Styles Scale" used in the research process. In line with the stated purposes, "What is the level of leadership styles exhibited by school principals according to teachers' perceptions?" and "Do the leadership styles exhibited by school principals differ significantly according to teachers' perceptions in terms of gender, educational status, marital status, professional seniority and working time with the principal in the school they work in?" answers to the problems were sought. Scanning model was preferred as a method in the research. The universe of the research consists of teachers working in public schools in Adıyaman Province in the 2021-2022 academic year. The research sample consists of 307 teachers determined by the "Simple Random Sampling" method among the teachers in the universe. "School Principals Leadership Style Scale" was used as a data collection tool in the research. The data of the research were analyzed through the SPSS 25 package program. "Independent Samples t-Test" and "One-Way Analysis of Variance (ANOVA)" from parametric tests were

¹ Öğretmen, selahattinyaman02@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4760-1201

² Öğretmen, yunusseh@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2766-2333

³ Öğretmen, servercan14@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9483-1512

⁴ Öğretmen, garip0221@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5366-6277

⁵ Öğretmen, ra_meric@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-2979-8610

used for data analysis. In the research, it was determined that the leadership styles exhibited by the school principals according to the perceptions of the teachers were at the level of "I agree" in the transformational leadership sub-dimension, "I agree" in the sub-dimension of the continuance leadership, and "I agree" in the sub-dimension of liberating leadership. In addition, it was concluded in the study that the transformational, continuanceist and liberating leadership styles exhibited by school principals did not show a significant difference according to the teachers' perceptions according to the variables of gender, educational status and working time with the current principal, while it did not show a significant difference according to the variables of marital status and professional seniority.

Keywords: Headmaster, Teacher, Leadership, Leadership Styles.

GİRİŞ

Eğitim, bir toplumun geleceğini belirleyen en önemli etkidir (Öztürk, 2005). Bireysel anlamda bir öğrencinin gelişimi kendi ailesini ve yakın çevresini ilgilendirmektedir. Fakat toplumsal bir kalkınmanın oluşabilmesi için her bir bireyin eğitimi, toplumun her kesimini ilgilendirmektedir. Bundan dolayı, hedefleri açısından toplumun bütünü ilgilendiren okullar, gelecek için oldukça önemli bir yere sahiptir (Aydoğan, 2012). Bir okulun başarılı veya başarısız olması okullarda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin performanslarına bağlıdır (Helvacı ve Aydoğan, 2011). Bu durumda okul müdürlerinin nasıl bir liderlik stili sergiledikleri ve segiledikleri liderlik stiline öğretmenler tarafından nasıl algılandığının bilinmesinin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Liderlik, insanlarla birlikte var olan bir kavramdır. İnsanlar farklı inanç, amaç, tutum ve davranışlara rağmen sosyal varlıklar olmaları nedeniyle bir araya gelerek bir grup oluştururlar. Bu nedenle, farklı özelliklere sahip kişilerden oluşan grupların uyumlu ve etkili olabilmesi için liderlerin yer aldığı grupları yönetecek kişilere ihtiyaç vardır. Liderlik, grup üyelerinden etkilenir ve ortak hedefler çerçevesinde hareket etmelerine izin verir (Can ve Özer, 2011).

Alanyazın incelendiğinde yöneticilerin benimsemiş olduğu birçok liderlik stili olduğu görülmektedir. Bunlar etkileşimci lider, hizmetkar lider, karizmatik lider, stratejik lider (Bektaş, 2016), demokratik lider, otokratik lider, tam serbesti tanıyan lider (Bakan ve Büyükbeşe, 2010), hizmetkar lider (Çevik ve Kozak, 2010), otantik lider dönüşümcü lider (Akar, 2017; Çiçek, 2011; Zengin, 2019), örgütsel lider, politik lider, toplumsal lider (Ergün, 2019; Gümüşeli, 2001), ruhsal lider (Baloğlu ve Karadağ, 2009), narsistik lider (Gülmez, 2009), toksik lider (Bahadır, 2018; Eriş ve Arun, 2020), dağıtımcı lider (Köse, 2015) olarak sıralanabilir. Yapılan araştırma bağlamında kullanılan veri toplama aracı bağlamında liderlik stilleri arasında yer alan dönüşümcü, sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik stili ele alınmıştır.

Yukarıda ifade edilen liderlik stilleri, okul yöneticileri tarafından kurumun amaçlarına ulaşmasını sağlamak için tercih edilebilir. Nitekim Cömert (2005) iyi bir okul yöneticisinin iyi bir lider olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda yöneticinin liderliği önem taşımaktadır. Bir bütün olarak okuldaki müdürün sergilemiş olduğu liderlik stiline okula ilişkin birçok faaliyeti etkilediği söylenebilir. Bu konuda Atik (2016) bireylerin okulla ilgili görüşleri birçok unsura bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini, öğretmenlerin okula ilişkin tutumlarına okul müdürlerinin davranışlarının etki ettiğini belirtmiştir. İfade edilen bağlamda liderlik stillerinin öğretmenlerin davranışlarına etki ettiği söylenebilir.

Yapılan çalışmada okul müdürlerinin liderlik stillerinin öğretmen algılarına göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalışmada incelenen liderlik stillerinin araştırma sürecinde kullanılan "Okul Müdürleri Liderlik Stilleri Ölçeği" göz önünde bulundurularak dönüşümcü, sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik olarak belirlenmiştir.

Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda aşağıda ifade edilen problemlere araştırma sürecinde cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri hangi düzeydedir?
2. Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri cinsiyet, öğrenim durumu, medeni durum, mesleki kıdem ve görev yaptığı okuldaki müdürle çalışma süresi faktörleri yönünden anlamlı farklılık göstermekte midir?

2.YÖNTEM

Araştırmanın üçüncü bölümü olan yöntem bölümünde araştırmada tercih edilen model, araştırmaya dâhil edilen evren ve bu evren içerisinde belirlenen örneklem, araştırmanın amaçları doğrultusunda kullanılan veri toplama araçları, süreç içerisinde araştırma verilerinin nasıl toplandığı ve analiz edildiğine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada okul müdürlerinin liderlik stillerinin öğretmen algılarına göre belirlenmesi amaçlanmıştır. İfade edilen amaç doğrultusunda araştırmada tarama modeli tercih edilmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Adıyaman İli'ndeki kamu okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise evrende yer alan öğretmenler arasından olasılığa dayalı örneklem türlerinden olan "Basit Seçkisiz Örneklem" yöntemi (Keser Özmantar, 2018) ile belirlenen 307 öğretmen oluşturmaktadır. Basit seçkisiz örneklem yönteminde evrendeki tüm kişiler, araştırmaya dahil olabilmek için eşit şansa sahiptir (Büyüköztürk vd., 2020).

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak "Okul Müdürleri Liderlik Stili Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, Akan, Yıldırım ve Yalçın (2014) tarafından geliştirilmiş olup 35 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları dönüşümcü, sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik şeklindedir. Araştırmada Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları Dönüşümcü Liderlik alt boyutunda ".84", Sürdürümcü Liderlik alt boyutunda ".81", Serbest Bırakıcı Liderlik alt boyutunda ".86" olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan değerlerin ".80 < 1.00" aralığında olmasından dolayı toplanan verilerin yüksek derecede güvenilir (Kalaycı, 2017) kabul edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 25 paket programı aracılığıyla çözümlenmiştir. Analiz için ilk aşamada verilerin normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığı incelenmiştir. Bu kapsamda Tablo 1'de yer alan verilere ait basıklık ve çarpıklık katsayı değerleri hesaplanmıştır.

Tablo 1. Verilerin normal dağılıma ilişkin veriler

	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Dönüşümcü Liderlik	.139	-.225

Sürdürümcü Liderlik	-.064	.147
Serbest Bırakıcı Liderlik	-.023	.109

Tablo 1 incelendiğinde araştırmada toplanan verilerin basıklık ve çarpıklık katsayısı değerlerinin “±1.5” arasında olduğu görülmektedir. Basıklık ve çarpıklık katsayı değerlerine göre araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiği (Tabachnick ve Fidell, 2013) anlaşılmaktadır. Bu durum dikkate alınarak verilerin analizinde, araştırmanın alt problemlerine göre şu analiz teknikleri kullanılmıştır:

- Araştırmanın “Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri hangi düzeydedir?” alt problemi için betimsel istatistiki yöntemlerden ortalama ve standart sapma hesaplamaları yapılmıştır.
- Araştırmanın “Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri cinsiyet, öğrenim durumu, medeni durum, mesleki kıdem ve görev yaptığı okuldaki müdürle çalışma süresi faktörleri yönünden anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt problemi için “Bağımsız Örneklem t-Testi” ve “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” kullanılmıştır.

3.BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde okul müdürleri liderlik stilleri ölçeği aracılığıyla toplanan verilerin analiz edilmesi neticesinde elde edilen bulgulara ve bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri hangi düzeydedir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2. Liderlik stillerine ilişkin betimsel istatistiki bulgular

	\bar{X}	S
Dönüşümcü Liderlik	3.60	.417
Sürdürümcü Liderlik	3.45	.478
Serbest Bırakıcı Liderlik	3.68	.552

Tablo 3’te öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilemiş olduğu liderlik stillerine ait algılarının dönüşümcü liderlik alt boyutunda “Katılıyorum (Ort.=3.60)”, sürdürümcü liderlik alt boyutunda “Katılıyorum (Ort.=3.45)” ve serbest bırakıcı liderlik alt boyutunda “Katılıyorum (Ort.=3.68)” düzeyinde olduğu görülmektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri cinsiyet, öğrenim durumu, medeni durum, mesleki kıdem ve görev yaptığı okuldaki müdürle çalışma süresi faktörleri yönünden anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 3. Liderlik stillerinin cinsiyete göre analiz bulguları

	Cinsiyet	n	\bar{X}	S	t	p
Dönüşümcü Liderlik	Kadın	143	3,58	,391	-.738	.46
	Erkek	164	3,61	,439		
Sürdürümcü Liderlik	Kadın	143	3,43	,469	-.706	.48
	Erkek	164	3,47	,486		
Serbest Bırakıcı Liderlik	Kadın	143	3,64	,502	-1.136	.25
	Erkek	164	3,71	,592		

Tablo 4'teki veriler değerlendirildiğinde cinsiyet faktörüne göre öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($t= -.738$; $p= .46$). Anlamlı düzeyde olmayan bu farklılık, öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının cinsiyet faktörü yönünden benzerlik gösterdiği şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 4'teki veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının cinsiyet faktörüne göre anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($t= -.706$; $p= .48$). Anlamlı düzeyde olmayan bu farklılık, öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının cinsiyet faktörü yönünden benzerlik gösterdiği şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 4'teki veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının cinsiyet faktörüne göre anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($t= -1.136$; $p= .25$). Anlamlı düzeyde olmayan bu farklılık, öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının cinsiyet faktörü yönünden benzerlik gösterdiği şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 4. Liderlik stillerinin öğrenim durumu faktörüne göre analiz bulguları

	Öğrenim Durumu	n	\bar{X}	S	t	p
Dönüşümcü Liderlik	Lisans	212	3,62	,420	1.218	.22
	Lisansüstü	95	3,55	,408		
Sürdürümcü Liderlik	Lisans	212	3,48	,476	1.266	.20
	Lisansüstü	95	3,40	,480		
Serbest Bırakıcı Liderlik	Lisans	212	3,68	,579	.172	.86
	Lisansüstü	95	3,67	,492		

Tablo 5'teki veriler değerlendirildiğinde öğrenim durumu faktörüne göre öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($t= 1.218$; $p= .22$). Anlamlı düzeyde olmayan bu farklılık, öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının öğrenim durumu faktörü yönünden benzerlik gösterdiği şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 5'teki veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının öğrenim durumu faktörüne göre “anlamli farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($t= 1.266$; $p= .20$). Anlamli düzeyde olmayan bu farklılık, öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının öğrenim durumu faktörü yönünden benzerlik gösterdiği şekilde değerlendirilebilir.

Tablo 5'teki veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının öğrenim durumu faktörüne göre anlamli farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($t= .172$; $p= .86$). Anlamli düzeyde olmayan bu farklılık, öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının öğrenim durumu faktörü yönünden benzerlik gösterdiği şekilde değerlendirilebilir.

Tablo 5. Liderlik stillerinin medeni durum faktörüne göre analiz bulguları

	Medeni Durum	n	\bar{X}	S	t	p
Dönüşümcü Liderlik	Evli	217	3,55	,395	-2.855	.00
	Bekâr	90	3,70	,450		
Sürdürümcü Liderlik	Evli	217	3,41	,459	-2.145	.03
	Bekâr	90	3,54	,512		
Serbest Bırakıcı Liderlik	Evli	217	3,62	,525	-2.697	.00
	Bekâr	90	3,81	,598		

Tablo 6'daki veriler değerlendirildiğinde medeni durum faktörüne göre öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının anlamli farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ($t= -2.855$; $p= .00$). “Dönüşümcü Liderlik” boyutunda belirlenen anlamli farklılığın bekâr öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir ($Ort_{.bekar} = 3.70 > Ort_{.evli} = 3.55$). Anlamli düzeyde belirlenen farklılık, öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının medeni durum faktörü yönünden benzerlik göstermediği şekilde değerlendirilebilir.

Tablo 6'daki veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının medeni durum faktörüne göre anlamli farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ($t= -2.145$; $p= .03$). “Sürdürümcü Liderlik” boyutunda belirlenen anlamli farklılığın bekâr öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir ($Ort_{.bekar} = 3.54 > Ort_{.evli} = 3.41$). Anlamli düzeyde belirlenen farklılık, öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının medeni durum faktörü yönünden benzerlik göstermediği şekilde değerlendirilebilir.

Tablo 6'daki veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının medeni durum faktörüne göre anlamli farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ($t= -2.697$; $p= .00$). “Serbest Bırakıcı Liderlik” boyutunda belirlenen anlamli farklılığın bekâr öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir ($Ort_{.bekar} = 3.81 > Ort_{.evli} = 3.62$). Anlamli düzeyde belirlenen farklılık, öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının medeni durum faktörü yönünden benzerlik göstermediği şekilde değerlendirilebilir.

Tablo 6. Liderlik stillerinin mesleki kıdem faktörüne göre analiz bulguları

	Mesleki Kıdem	n	\bar{X}	S	F	p
Dönüşümcü Liderlik	1. 1-5	60	3,45	,400	3.567	.00* 4>1
	2. 6-10	69	3,59	,398		
	3. 11-15	62	3,61	,422		
	4. 16-20	78	3,71	,401		
	5. 21 yıl üzeri	38	3,58	,445		
	Toplam	307	3,60	,417		

Sürdürümcü Liderlik	1. 1-5	60	3,32	,444	3.235	.01* 4>1
	2. 6-10	69	3,43	,465		
	3.11-15	62	3,43	,545		
	4.16-20	78	3,60	,403		
	5.21 yıl üzeri	38	3,42	,520		
	Toplam	307	3,45	,478		
Serbest Bırakıcı Liderlik	1. 1-5	60	3,47	,537	4.286	.00* 4>1
	2. 6-10	69	3,73	,480		
	3.11-15	62	3,64	,629		
	4.16-20	78	3,84	,498		
	5.21 yıl üzeri	38	3,61	,580		
	Toplam	307	3,68	,552		

* p < .05

Tablo 7'deki veriler değerlendirildiğinde mesleki kıdem faktörüne göre öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının anlamlı farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır (F= 3.567; p= .00). Belirlenen anlamlı farklılığın mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler ile 16-20 yıl arasında olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının mesleki kıdem faktörü yönünden benzerlik göstermediği söylenebilir.

Tablo 7'deki veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının mesleki kıdem faktörüne göre anlamlı farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır (F= 3.235; p= .01). Belirlenen anlamlı farklılığın mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler ile 16-20 yıl arasında olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının mesleki kıdem faktörü yönünden benzerlik göstermediği söylenebilir.

Tablo 7'deki veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının mesleki kıdem faktörüne göre anlamlı farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır (F= 4.286; p= .00). Belirlenen anlamlı farklılığın mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler ile 16-20 yıl arasında olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının mesleki kıdem faktörü yönünden benzerlik göstermediği söylenebilir.

Tablo 7. Liderlik stillerinin müdürle çalışma süresine göre analiz bulguları

	Müdürle Çalışma Süresi	n	\bar{x}	S	F	p
Dönüşümcü Liderlik	1. 1 yıl altı	35	3,61	,406	.315	.73
	2. 1-4 yıl	135	3,61	,427		
	3.5-8 yıl	137	3,57	,411		
	Toplam	307	3,60	,417		
Sürdürümcü Liderlik	1. 1 yıl altı	35	3,43	,463	.168	.84
	2. 1-4 yıl	135	3,47	,482		
	3.5-8 yıl	137	3,44	,480		
	Toplam	307	3,45	,478		
t Bırakıcı Lider	1. 1 yıl altı	35	3,75	,549	1.397	.24

2. 1-4 yıl	135	3,72	,547
3.5-8 yıl	137	3,62	,557
Toplam	307	3,68	,552

Tablo 8'deki veriler değerlendirildiğinde görev yapılan okuldaki müdürle çalışma süresi faktörüne göre öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($F= .315$; $p= .73$). Anlamlı düzeyde olmayan bu farklılık, öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının görev yapılan okuldaki müdürle çalışma süresi faktörü yönünden benzerlik gösterdiği şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 8'deki veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının görev yapılan okuldaki müdürle çalışma süresi faktörüne göre anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($F= .168$; $p= .84$). Anlamlı düzeyde olmayan bu farklılık, öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının görev yapılan okuldaki müdürle çalışma süresi faktörü yönünden benzerlik gösterdiği şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 8'deki veriler değerlendirildiğinde öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının görev yapılan okuldaki müdürle çalışma süresi faktörüne göre anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($F= 1.397$; $p= .24$). Anlamlı düzeyde olmayan bu farklılık, öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının görev yapılan okuldaki müdürle çalışma süresi faktörü yönünden benzerlik gösterdiği şeklinde değerlendirilebilir.

4.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri dönüşümcü liderlik alt boyutunda “Katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç öğretmenlerin okul müdürlerini dönüşümcü lider olarak algıladıkları şeklinde değerlendirilebilir. Benzer şekilde Kazancı (2010), Avcı (2015), Yiğitel (2014), Erden (2019), Turan Aydın (2019), Karaer (2020) ve Sever (2020) de yaptıkları çalışmalarda öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilemiş olduğu dönüşümcü liderlik davranışlarına ait algılarının yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Bu durum yapılan araştırmanın sonuçlarının Kazancı (2010), Avcı (2015), Yiğitel (2014), Erden (2019), Turan Aydın (2019), Karaer (2020) ve Sever (2020) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları ile örtüşmekte olduğu şeklinde de ifade edilebilir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri sürdürümcü liderlik alt boyutunda “Katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç öğretmenlerin okul müdürlerini sürdürümcü lider olarak algıladıkları şeklinde değerlendirilebilir. Benzer şekilde Akbaba Altun (2003), Kazancı (2010), Daşcı ve Cemaloğlu (2015), Erden (2019) ve Karaer (2020) de yaptıkları çalışmalarda öğretmenlerin okul müdürlerini sürdürümcü lider olarak algıladıkları belirlemişlerdir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları liderlik stilleri serbest bırakıcı liderlik alt boyutunda “Katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Razi (2003), Kazancı (2010) ve Bilgi (2020) de yaptıkları çalışmalarda öğretmenlerin okul müdürlerini serbest bırakıcı lider olarak diğer liderlik stillerine göre daha düşük düzeyde algıladıklarını belirlemişlerdir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları dönüşümcü liderlik stilleri cinsiyet faktörü yönünden anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Anlamli farklilikin olmaması öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının cinsiyet faktörü yönünden birbirine benzerlik gösterdiği şekilde değerlendirilebilir. Benzer şekilde Avcı (2015), Sonel (2019), Turan Aydın (2019) ve Sever (2020) yaptıkları araştırmalarda cinsiyet faktörüne göre öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının anlamlı farklılık göstermediğini belirlemiştir. Bu durum yapılan araştırmanın dönüşümcü liderliğe ilişkin sonuçlarının Avcı (2015), Sonel (2019), Turan Aydın (2019) ve Sever (2020) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları ile örtüşmekte olduğu şekilde de ifade edilebilir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları sürdürümcü liderlik davranışları cinsiyet faktörü yönünden anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Anlamli farklilikin olmaması öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının cinsiyet faktörü yönünden birbirine benzerlik gösterdiği şekilde değerlendirilebilir. Benzer şekilde Oran (2002), Çelik ve Eryılmaz (2006), Memişoğlu (2006), Tahaoğlu ve Gedikoğlu (2009) ve Bilgi (2020) yaptıkları araştırmalarda cinsiyet faktörüne göre öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının anlamlı farklılık göstermediğini belirlemiştir. Yapılan araştırmadan farklı olarak Şirin ve Yetim (2009), Aslan (2019) ve Karaer (2020) yaptıkları araştırmalarda cinsiyet faktörüne göre sürdürümcü liderlik boyutunda katılımcıların görüşleri arasında anlamlı farklılığın olduğunu belirlemişlerdir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları serbest bırakıcı liderlik davranışları cinsiyet faktörü yönünden anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Anlamli farklilikin olmaması öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının cinsiyet faktörü yönünden birbirine benzerlik gösterdiği şekilde değerlendirilebilir. Benzer şekilde Oran (2002), Çelik ve Eryılmaz (2006), Memişoğlu (2006), Tahaoğlu ve Gedikoğlu (2009) yaptıkları araştırmalarda cinsiyet faktörüne göre öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının anlamlı farklılık göstermediğini belirlemiştir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları dönüşümcü liderlik davranışları öğrenim durumu faktörü yönünden anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Anlamli farklilikin olmaması öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının öğrenim durumu faktörü yönünden birbirine benzerlik gösterdiği şekilde değerlendirilebilir. Benzer şekilde Sever (2020) tarafından yapılan araştırmada okul müdürlerinin sergilemiş olduğu dönüşümcü liderlik davranışlarının öğretmenlerin öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Oğuz (2011) ve Altın (2019) yapılan araştırmadan farklı bir şekilde okul müdürlerinin sergilemiş olduğu dönüşümcü liderlik davranışlarının öğretmenlerin öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemişlerdir. Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar Oğuz (2011) ve Altın (2019) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları ile örtüşmezken, Sever (2020) tarafından yapılan araştırmanın sonuçları ile örtüşmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik davranışları öğrenim durumu faktörü yönünden anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Anlamli farklilikin olmaması öğretmenlerin sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik algılarının öğrenim durumu faktörü yönünden birbirine benzerlik gösterdiği şekilde değerlendirilebilir. Benzer şekilde Oran (2002), Eraslan (2003) ve Bilgi (2020) tarafından yapılan araştırmalarda okul müdürlerinin sergilemiş olduğu sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik davranışlarının öğretmenlerin öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları dönüşümcü liderlik davranışları medeni durum faktörü yönünden anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Anlamli farklilikin bekar öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının evli öğretmenlere göre yüksek olmasından dolayı bekar öğretmenler lehine olduğu söylenebilir. Ayrıca dönüşümcü liderlik boyutunda belirlenen anlamlı farklılık, öğretmenlerin dönüşümcü liderlik

algılarının medeni durum faktörü yönünden birbirine benzemediği şeklinde de değerlendirilebilir. Yapılan araştırmadan farklı olarak Sonel (2019), Turan Aydın (2019) ve Karaer (2020) yaptıkları araştırmalarda medeni durum faktörüne göre öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının anlamlı farklılık göstermediğini belirlemiştir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları sürdürümcü liderlik davranışları medeni durum faktörü yönünden anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Anlamlı farklılığın bekar öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının evli öğretmenlere göre yüksek olmasından dolayı bekar öğretmenler lehine olduğu söylenebilir. Ayrıca sürdürümcü liderlik boyutunda belirlenen anlamlı farklılık, öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının medeni durum faktörü yönünden birbirine benzemediği şeklinde de değerlendirilebilir. Yapılan araştırmanın sonucundan farklı olarak Sonel (2019), Turan Aydın (2019) ve Karaer (2020) yaptıkları araştırmalarda medeni durum faktörüne göre öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının anlamlı farklılık göstermediğini belirlemiştir. Bu durum yapılan araştırmanın sürdürümcü liderliğe ilişkin sonuçlarının Sonel (2019), Turan Aydın (2019) ve Karaer (2020) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları ile örtüşmediği şeklinde ifade edilebilir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları serbest bırakıcı liderlik davranışları medeni durum faktörü yönünden anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Anlamlı farklılığın bekar öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının evli öğretmenlere göre yüksek olmasından dolayı bekar öğretmenler lehine olduğu söylenebilir. Ayrıca serbest bırakıcı liderlik boyutunda belirlenen anlamlı farklılık, öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının medeni durum faktörü yönünden birbirine benzemediği şeklinde de değerlendirilebilir. Yapılan araştırmanın sonucundan farklı olarak Titrek (2019) yaptığı araştırmada medeni durum faktörüne göre öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının anlamlı farklılık göstermediğini belirlemiştir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları dönüşümcü liderlik davranışları mesleki kıdem faktörü yönünden anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Anlamlı farklılığın mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler ile 16-20 yıl arasında olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Ayrıca dönüşümcü liderlik boyutunda belirlenen anlamlı farklılık, öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının mesleki kıdem faktörü yönünden birbirine benzemediği şeklinde de değerlendirilebilir. Benzer şekilde Şahin (2005) ve Aslan (2019) yaptıkları araştırmalarda mesleki kıdem faktörüne göre öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Bu durum yapılan araştırmanın dönüşümcü liderliğe ilişkin sonuçlarının Şahin (2005) ve Aslan (2019) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları ile örtüşmekte olduğu şeklinde de ifade edilebilir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları sürdürümcü liderlik davranışları mesleki kıdem faktörü yönünden anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Anlamlı farklılığın mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olan öğretmenler ile 16-20 yıl arasında olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sürdürümcü liderlik boyutunda belirlenen anlamlı farklılık öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının mesleki kıdem faktörü yönünden birbirine benzemediği şeklinde de değerlendirilebilir. Benzer şekilde Cemaloğlu (2007), Töremen ve Yasan (2010), Kılınçarslan (2013), Aslan (2019), Sonel (2019) ve Bilgi (2020) yaptıkları araştırmalarda mesleki kıdem faktörüne göre öğretmenlerin sürdürümcü liderlik algılarının anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Bu durum yapılan araştırmanın sürdürümcü liderliğe ilişkin sonuçlarının Cemaloğlu (2007), Töremen ve Yasan (2010) Kılınçarslan (2013), Ave (2015), Aslan (2019), Sonel (2019) ve Bilgi (2020) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları ile örtüşmekte olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları serbest bırakıcı liderlik davranışları mesleki kıdem faktörü yönünden anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Anlamlı farklılığın olması öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının mesleki kıdem faktörü yönünden birbirine benzerlik göstermediği şeklinde değerlendirilebilir. Yapılan araştırmanın sonucundan farklı olarak Titrek (2019) yaptığı araştırmada, mesleki kıdem faktörüne göre öğretmenlerin serbest bırakıcı liderlik algılarının anlamlı farklılık göstermediğini belirlemiştir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları dönüşümcü liderlik davranışları görev yapılan okuldaki müdürle çalışma süresi faktörü yönünden anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Anlamlı farklılığın olmaması öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algılarının görev yapılan okuldaki müdürle çalışma süresi faktörü yönünden birbirine benzerlik gösterdiği şeklinde değerlendirilebilir. Benzer şekilde Sever (2020) tarafından yapılan araştırmada okul müdürlerinin sergilemiş olduğu dönüşümcü liderlik stiline öğretmenlerin görev yaptığı okuldaki müdürle çalışma süresine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin sergilemiş oldukları sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik davranışları görev yapılan okuldaki müdürle çalışma süresi faktörü yönünden anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Anlamlı farklılığın olmaması öğretmenlerin sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik algılarının görev yapılan okuldaki müdürle çalışma süresi faktörü yönünden birbirine benzerlik gösterdiği şeklinde değerlendirilebilir. Benzer şekilde Çelik ve Eryılmaz (2006), Akkaş ve Akkaş (2015), Özmantar ve Çetin (2017), Bilgi (2020) tarafından yapılan araştırmalarda okul müdürlerinin sergilemiş olduğu sürdürümcü ve serbest bırakıcı liderlik stillerinin öğretmenlerin görev yaptığı okuldaki müdürle çalışma süresine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda okul müdürlerinin sergilemiş olduğu liderlik stillerinin hangisinin hangi düzeyde öğretmen algısı ile ilişkisi olduğu belirlendiğinden, öğretmenlerin algılarına olumlu veya olumsuz etki eden liderlik stilleri konusunda çalışmalar yapılabilir.

Araştırma kamu okullarında yapılmıştır. İleride yapılacak araştırmalarda özel okullarda görev yapan öğretmenlerde araştırma süreçlerine dahil edilerek, özel ve kamu okullarında görev yapan öğretmenlerin liderlik stilleri algıları karşılaştırılabilir.

Araştırma Adıyaman ilindeki okullarda görev yapan öğretmenlerin veri toplama araçlarına verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır. Farklı ilçelerde, farklı illerde ve farklı örneklem gruplarında araştırmalar yapılarak geniş kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.

Araştırmada liderlik stilleri öğretmenlerin algılarına göre değerlendirilmiştir. İleride yapılacak olan araştırmalarda öğrenciler ile veliler de sürece dâhil edilerek öğretmenlerin okul müdürlerinin sergilemiş olduğu liderlik stilleri kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiş olacaktır.

Araştırma nicel araştırma yaklaşımlarından tarama modeli tercih edilmiştir. İleride yapılacak olan araştırmalarda kapsamlı ve derinlemesine veriler elde etmek amacıyla nitel araştırma yaklaşımları da araştırma süreçlerine dahil edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akan, D., Yıldırım, İ. ve Yalçın, S. (2014). Okul müdürleri liderlik stili ölçeğinin geliştirilmesi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 13(51), 392-415.
- Akar, H. (2017). Öğretmenlerin dönüşümcü liderlik, örgütsel adalet ve örgütsel destek algılarının iş yaşam kaliteleri üzerine etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.

- Akbaba Altun, S. (2003). İlköğretim okul müdürlerinin dönüşümcü liderliğe verdikleri önem ve uygulama düzeyleri. *İlköğretim-Online*, 2(1), 10-17.
- Akkaş, S. ve Akkaş, F. (2015). *İzmir Buca ilçesindeki eski ve yeni okul müdürlerinin yönetici yeterliklerinin öğretmenlerin bakış açısından karşılaştırılması*. 7.Uluslararası Eğitim Denetimi Kongresi, (20-22 Mayıs 2015) İzmir.
- Altın, F. (2019). *Okul müdürlerinin dönüşümcü liderlik ve örgütsel yenileşme özelliklerinin öğretmen görüşleri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Aslan, S. (2019). *Okul yöneticilerinin liderlik stillerinin öğretmenlerin örgütsel adalet düzeyleri üzerindeki etkisinde örgütsel bağlılığın aracılık rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Atik, S. (2016). *Akademik başarının yordayıcıları olarak öğretmene güven, okula karşı tutum, okula yabancılaşma ve okul tükenmişliği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Avcı, A. (2015). Öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin liderlik stilleri. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 161-189.
- Aydoğan, İ. (2012). Okul binalarının özellikleri ve öğrenciler üzerine etkileri. *Milli Eğitim*, 193, 29-43.
- Bahadır, E. (2018). *Öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeyleri ile okul müdürlerinin toksik liderlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize.
- Bakan, İ. ve Büyükebeşe, T. (2010). Liderlik “türleri” ve “güç kaynakları” na ilişkin mevcut-gelecek durum karşılaştırması: Eğitim kurumu yöneticilerinin algılarına dayalı bir alan araştırması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 12(19), 73-84.
- Baloğlu, N. ve Karadağ, E. (2009). Ruhsal liderlik üzerine teorik bir çözümleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 58(58), 165-190.
- Bektaş, Ç. (2016). Liderlik yaklaşımları ve modern liderden beklentiler. *Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler*, 2(7), 43-53.
- Bilgi, R. (2020). *Ortaokul yöneticilerinin liderlik stilleri ile örgütsel iklim arasındaki ilişkinin öğretmen algılarına göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cemaloğlu, N. (2007). Okul yöneticilerinin liderlik stillerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 73-112.
- Cömert, M. (2005). *İlköğretim okulu yöneticilerinin dönüşümcü liderlik rollerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin algı ve beklentileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Çelik, S. ve Eryılmaz, F. (2006). Öğretmen algılarına göre endüstri meslek lisesi müdürlerinin dönüşümcü liderlik düzeyleri (Ankara ili örneği). *Politeknik Dergisi*, 9(4), 211-224.
- Çevik, S. ve Kozak, A. M. (2010). Değişim yönetiminde dönüşümcü liderlik ve hizmetkâr liderlik. *11. Ulusal Turizm Kongresi*, 80.

- Çiçek, M. (2011). Liderlikte farklı bir yaklaşım: Otantik liderlik tarzı ve transformasyonel liderlik biçimi ile karşılaştırılması. *Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2(3), 59-71.
- Daşçı, E. ve Cemaloğlu, N. (2015). İlköğretim kurumu yöneticilerinin liderlik tarzları ile öğretmenlerin yaşadıkları yıldırma (mobbing) arasındaki ilişki. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 129-166.
- Edmonson, A. (2003). Speaking up in the operating room: How team leaders promote learning in interdisciplinary action team. *Journal of Management Studies*, 40(6), 1419-1452.
- Eraslan, L. (2003). *İlköğretim okul müdürlerinin liderlik özellikleri*. Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Erden, T. (2019). *Okul müdürlerinin liderlik stilleri ve örgütsel sosyalleşmenin örgütsel adanmışlığa yordaması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Gülmez, N. (2009). *Narsistik liderlik*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gümüseli, A. İ. (2001). Çağdaş okul müdürünün liderlik alanları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 28(28), 531-548.
- Helvacı, A. ve Aydoğan, İ. (2011). Etkili okul ve etkili okul müdürüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 41-60.
- Kahya, S. (2020). *Eğitim yöneticilerinin dönüşümcü liderlik davranışlarının öğretmen motivasyonuna etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Kalaycı, Ş. (2017). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Dinamik Akademi Yayınları.
- Karaer, E. (2020). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri ile okul yöneticilerinin liderlik stilleri arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kazancı, N. (2010). *İlköğretim okullarındaki yöneticilerin liderlik stilleri ile öğretmenlerin örgütsel adalet algıları arasındaki ilişki düzeyi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Keser Özmantar, Z. (2018). *Örnekleme yöntemleri ve örneklem süreci*. (Eds. K. Beycioğlu, N.Özer, Y.Kondakçı), Eğitim Yönetiminde Araştırma içinde (88-110). Ankara: Pegem Akademi.
- Kılınçarslan, S. (2013). *Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (İzmir İli Karabağlar İlçesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Köse, A. (2015). Okul psikolojik danışmasında liderlik araştırmaları için yeni bir analitik çerçeve: Dağıtımçı liderlik. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 137-146.
- Memişoğlu, S. P. (2006). Lise müdürlerinin liderlik özelliklerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 179-189.
- Oğuz, E. (2011). Öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışları ile yöneticilerin liderlik stilleri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 377-403.
- Oran, N. (2002). *İlköğretim ve ortaöğretim okul yöneticilerinin dönüşümsel önderlik özelliklerine ilişkin öğretmenlerin algı ve beklentileri*. Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.

- Özer, S. ve Can, N. (2011). Eğitim örgütlerinde lider davranış biçimleri ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki (Nevşehir İli Örneği). *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Özmantar, Z.K. ve Çetin, Y.E. (2017). Temel eğitim kurumlarında görev yapan okul müdürlerinin liderlik becerilerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 37(14), 261-284.
- Öztürk, N. (2005). İktisadi kalkınmada eğitimin rolü. *Sosyoekonomi*, 1, 27-44.
- Razi, S. (2003). *İlköğretim yöneticilerinin çağdaş liderlik eğilimleri*. Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Sever, N. (2020). *Okul müdürlerinin liderlik stilleri ile okulların örgütsel çekicilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Sonel, Z. (2019). *Eğitim yöneticilerinin liderlik stillerinin düşünme stilleri ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Şahin, S. (2005). İlköğretim okulu müdürlerinin dönüşümcü ve sürdürümcü liderlik stilleri (İzmir ili örneği). *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 30(135), 39-49.
- Şirin, E. F. ve Yetim, A. A. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu yöneticilerinin dönüşümcü liderlik stiline ilişkin yönetici algıları. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 69-84.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics*. (6. edition). Pearson Education.
- Tahaoğlu, F. ve Gedikoğlu, T. (2009). İlköğretim okulu müdürlerinin liderlik rolleri. kuram ve uygulamada eğitim yönetimi. *Educational Administration: Theory and Practice*, 15(58), 274-298.
- Temgilioğlu, D. (2005). Hizmet işletmelerinde liderlik davranışları ile iş doyumunu arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *G.Ü. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 23-48.
- Titrek, A. (2019). *Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ve sosyal girişimcilik becerilerine yönelik görüşleri (Kocaeli ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Töremen, F. ve Yasan, T. (2010). İlköğretim okulu yöneticilerinin dönüşümcü liderlik özellikleri (Malatya ili örneği). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 27-39.
- Turan Aydın, G. (2019). *Öğretmen görüşlerine göre örgütsel sosyalleşme ile dönüşümcü liderlik arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yiğitel, S. (2014). *Öğretmen ve akademisyenlerin algıladıkları liderlik tarzları ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki*. Doktora Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.
- Zengin, M. (2019). *Ortaöğretimde okul müdürlerinin dönüşümcü liderlik özellikleri ile okul güvenliği ve örgütsel imaj arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.